

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Klíčová slova

sounáležitost, sebeuvědomění, sebepoznání, pozitivní vnímání jiných lidí, komunikace, empatie

Cíle kurzu

Cílem kurzu je podpořit pedagogické pracovníky v jejich práci se žáky tak, aby se žáci zajímali o život různých etnických, kulturních a sociálních skupin a vnímali to jako obohacující, dokázali se zorientovat ve světě, utvářet si vlastní názory a respektovat odlišnosti jakéhokoli druhu.

1. Hry zaměřené na pocit sounáležitosti ve třídě, kohezní hry

Aktivita 1 „Symbol třídy“

Cíl: Kohezní hra, posilující pocit sounáležitosti ve třídě a příslušnost ke třídě.

Doba trvání: 30 minut

Věk: od 9 let

Pomůcky: dle zvoleného způsobu realizace

Popis aktivity:

1. Děti rozdělíme do čtyř skupin.
2. Poté jim řekneme, co to obnáší patřit do nějaké skupiny dětí – jaké to má výhody a nevýhody (ideální je, když to řeknou děti samy).
3. Dále se bavíme o tom, jaké symboly by mohly naši třídu lišit od jiných tříd. Pro naše účely je to logo, pokřik, vlajka a socha nebo sousoší.
4. Každá ze skupin dostane za úkol v limitovaném čase (20 minut) vytvořit dané symboly.
5. Jakmile je tato symbolika vytvořena, pak je sdělena ostatním skupinám, popř. naučena (pokřik).

Pozn.: Děti musí mít celou dobu pocit, že tvoří společné dílo, které je bude prezentovat navenek, natáčením

na video se stane hra zajímavější. I největší outsider získá zpětnou vazbu. Je vhodné natočit až úplný výsledek jejich společné práce.

Aktivita 2 „Klíče-setkání“

Cíl: Gestalt technika, napomáhá dobrému a emočnímu poznání druhého, posiluje pozitivní vazby ve skupině.

Doba trvání: 25 minut

Věk: od 10 let

Popis aktivity:

1. Vyzveme děti, aby si přinesly nějakou svou osobní věc (klíče, penál...)
2. Rozdělíme je do dvojic (nejlépe s tím, koho příliš neznají nebo na něj neměly dosud tolik času).
3. Poté si předají své osobní věci a potichu si je (vzájemně) prohlíží.
4. Teprve po této tiché fázi se o věcech hovoří, vypráví se o vztahu k těmto věcem jejich významu pro život majitele.
5. Následuje diskuse (kdy nejdůležitější je samotný emoční prožitek věci druhého a samotného druhého člověka) - hovoříme o pocitech ze setkání, co nového setkání přineslo...

Otázky: Komu to bylo příjemné? Kdo má toho druhého blíž? Komu bylo toto setkání nepříjemné? Komu bylo nepříjemné, že se druhý dotýkal jeho věcí?

Pozn.: Hlavní kontraindikací je volba druhého do dvojice – může se stát, že tato volba negativně ovlivní průběh; vadí například (i nepřekonatelně), že se jeden dotýká soukromí druhého. V tom případě je nutné o negativních prožitcích mluvit a nelitovat toho, spíš využít.

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

II. Hry zaměřené na sebeuvědomění, prosazení, sebezpoznání

Aktivita 1 „Semafor mých zpráv“

Cíl: Seznámit děti s jejich právy, naučit děti jak svá práva hájit a kam se obrátit o pomoc. Hra by neměla jít do lítosti.

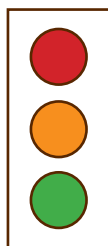
Doba trvání: 20 minut

Věk: 12 let

Pomůcky: 20 listů balicího papíru, moderační kufr, křídly, fixy

Popis aktivity:

1. Rozdělíme děti do tří skupinek (nejlépe podle volby přání dětí).
2. Vyzveme je, aby přemýšlely, jak se někteří dospělí chovají k dětem. Jedna skupina má na pomyslném semaforu červenou a má za úkol najít příklady chování vůči dětem, které se nesmí. Druhá skupinka je oranžová a vymýšlí situace, jak se dospělí chovají k dětem a nemá se to. A třetí skupinka má barvu zelenou a vymýšlí chování dospělých, které je správné a „má se to“.
3. Děti vymýšlejí různé nápady a snaží se ve skupince o nich diskutovat. Pak je sepíše a společně je probere celá třída. Je dobré se ptát, zda přemýšlely o skutečných událostech, či si vymýšlely. Dobré je i porovnání, která skupina našla příkladů nejvíce. Je dobré rozvinout co nejširší diskuzi.

Otázky: Které chování dospělých je ti/vám nejvíce nepříjemné? Stalo se ti/vám to někdy? Viděl/i jsi/jste to někdy u druhých (ve filmu, v knize, z vyprávění...)? Proč to dospělí dělají? Jaké k tomu mají důvody? Jak to komentují? Jak by to mělo být „správně“? Které chování máš/máte nejraději? Kdo z tvého/vašeho okolí se tak chová?

Aktivita 2 „Já jsem výjimečný/á“

Cíl: Sebeuvědomění, posílení sebevědomí.

Doba trvání: 10-20 minut

Věk: od 10 let

Popis aktivity: Zdání: Každý člověk je něčím ojedinělý, výjimečný. Může to být základní vlastnost či dovednost, ale stejně tak nějaká maličkost.

1. Zamyslete se a napište, v čem jste výjimeční. (Alternativou je též forma pohybová. Skupinu necháme v kruhu postavit. Sedají si ti, kteří řeknou, v čem jsou výjimeční. Zbývajícím mohou ostatní napovídat.)
2. Rozbor se týká sebeuvědomění vlastní jedinečnosti a neopakovatelnosti. Lze navázat tím, jak si každý váží sám sebe. Co dělá pro to, aby svou výjimečnost rozvinul, podpořil. Můžeme se také zabývat tím, kdo udával svojí výjimečnost v pozitivních a kdo v negativních charakteristikách. Lze též udělat malý plakát na nástěnku, kde každý napíše, v čem je výjimečný a vytvoří se tak ve třídě nástěnka „výjimečných“ žáků.

Otázky: Jak se ti/vám hledalo svou výjimečnost? Co tě/vás překvapilo? Bylo to těžké? Proč? Proč někdy lidé neumí pojmenovat svou jedinečnost? Co uděláš/te, abys/te svou výjimečnost neztratil/i? Abys/te jí rozvinul/i?

Pozn.: Někdy je potřeba překonat počáteční odpor pramenící z ostychu.

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Já jsem výjimečný

v .....

při .....

když .....

protože .....

jsem to já

Aktivita 3 „Zrcadlo“

Cíl: Sebepoznávací hra.

Doba trvání: 15-20 minut

Věk: druhý stupeň ZŠ (12-15)

Popis aktivity:

1. Žákům rozdáme předtištěné zrcadlo, které je rozděleno na dvě části – v horní je napsáno MĚ SILNÉ STRÁNKY, ve spodní části MĚ SLABÉ STRÁNKY.
2. Děti hledají, co o sobě do příslušných kategorií vepsat. Každá část má pět řádků. V instrukci zdůrazníme nutnou „objektivitu“ – žáci přece nemají jen špatné vlastnosti, které se píší snáz.
3. Po vyplnění zrcadel mají děti možnost seznámit spolužáky se svými slabými a silnými stránkami. Ostatní děti mají právo se k tomu vyjádřit souhlasně či nesouhlasně. Zrcadla dětem zůstávají.

Otázky: Proč je snazší hledat slabé stránky? Proč není dobré nemít žádné slabší stránky? Zveřejnění těchto informací o sobě má posilující charakter.

Pozn.: V ojedinělých případech může být tato technika pro děti obtížná, proto do ní děti nenutíme.

Mé silné stránky

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

Mé slabé stránky

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

Aktivita 4 „Indiánská jména“

Cíl: Sebereflexe a zpětná vazba reflexe ve třídě.

Doba trvání: 45 minut

Věk: od 6 let

Popis aktivity: Zadání: Indiáni si svá jména dávali na základě svých osobnostních charakteristik (Bystré oko,

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Smutná laň, Rychlý šíp]. My si teď budeme vymýšlet pro sebe právě takové indiánské jméno.

1. Zamyslete se nad tím, jak by jste se jmenovali, pokud by jste se narodili jako indián či indiánka. Jak by znělo vaše jméno a co by vyjadřovali? Máte na to asi pět minut.
2. Napište jej potom na papír v přiměřené podobě. Můžete využít celou plochu.
3. Až ho budete mít, tak ho odevzdejte na společnou hromádku nápisem dolů. Budeme hádat, kdo je kdo. Proto se snažte najít si takové místo na psaní, kde nikdo neuvidí, jak jste se pojmenovali.
4. Po odevzdání jmen je začnete číst a skupina či třída hádá nejprve co jméno vyjadřuje. Jaká vlastnost je v něm vyjádřena a kdo by to mohl ze třídy být. Potom majitel jména vysvětlí, co tím vlastně míní a proč se tak charakterizuje.

Otázky: Co toto jméno vyjadřuje za vlastnost? Kdo se tak pojmenoval? Proč se tak pojmenoval? Popř. Jak byste ho pojmenovali vy, pokud byste mu měli vymyslet indiánské jméno? Zde je třeba hlídat, aby se při vymýšlení jména spolužákovi/žačce nepromítlo odmítání třídou. Bývá dobré dětem předem říct, že jména mají volit citlivě, ve vztahu k osobnostní charakteristice a ne podle toho, zda je jim dotýčný/á sympatický či nikoli.

Pozn.: Je důležité, aby za jmény bylo patrné přijetí daného dítěte. Pokud máte pocit, že atmosféra tomu není nakloněna a převažuje odmítání, je možné techniku přerušit a začít téma situace ve třídě a důvody odmítání a pracovat s tímto problémem.

Aktivita 5 „První dojem“

Cíl: Bližší sebezpoznání, sblížení nové skupiny, rozvíjení pozitivního vnímání jiných lidí.

Doba trvání: 20-40 minut (podle velikosti skupiny)

Věk: od 12 let

Pomůcky: tabulka

Popis aktivity: Zadání: Každý se, ať chce nebo nechce, čas od času uvědomuje první dojem z druhého člověka. Tato technika se vztahuje na vědomé podchycení prvního dojmu z druhých lidí. Ale budeme se zaměřovat jen na příjemné pozitivní charakteristiky, či dojmy z druhého člověka. Negativní, nepříjemné pocity a dojmy nerozvíjíme, ale naopak se snažíme rozvíjet dojmy a představy kladné. Pokud žáci souhlasí, mohou přečíst, jaký dojem na ně dělají ostatní ve skupině. Lze je nechat přečíst jen některé dojmy. Popřípadě rozvíjet pocity, které tato technika vyvolala v rámci svého průběhu.

Otázky: Jak se vám tato technika dělala? Co ve vás vyvolávala za pocity? Míváte potíže s prvním dojmem? Je první dojem důležitý? Jaké procesy se vytvoření prvního dojmu účastní? Je objektivní? Je v něm skryté riziko? Jaké? Jsou v něm schované výhody? Jaké? Jaké máte zkušenosti s prvním dojmem? Co jste se dnes dozvěděli při této technice/hře? Co je vám z toho příjemné? Co je vám z toho méně příjemné?

Pozn.: Je třeba dát důraznou instrukci, že nelze sdělovat negativní dojmy. U mladších dětí a třídách, kde je podezření na šikanu či šikana probíhá, hrozí zvýšený výskyt negativních a tudíž zraňujících dojmů.

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

PRVNÍ DOJEM

Překvapilo mě...	Vypadáš...	Myslím, že...	Můj dojem...
Mohl/a bys...	Na první pohled...	Připomínáš mi...	Jsi...
Zdáš se mi...	Překvapilo mě...	Hned jak jsem tě uviděl/a	Připomínáš mi...
Jsi jako...	Můj dojem...	Zdáš se mi...	Na první pohled...
Hned jak jsem tě uviděl/a...	Připomínáš mi...	Mohl/a bys být...	Vypadáš...

III. Hry zaměřené na komunikaci, konstruktivní kritiku, empatii

Aktivita 1 „Korzo a diplom“

Cíl: Posilovat pozitivní vnímání v rámci třídy. Procvičování empatie a naslouchání. Povzbuzení komunikace.

Doba trvání: 25 minut

Věk: od 10 let

Pomůcky: tabulka

Popis aktivity:

1. Vyberte si do dvojice příjemného spolužáka nebo spolužačku (možné upravovat) a „zadejte se“.

2. Korzujte po místnosti a sděľujte si vzájemně, jak jste prožili včerejší odpoledne. Pokuste se předat co nejvíc detailů. Dobře naslouchajte druhému.
3. Nyní se posadte a vzpomínejte, co vám druhý řekl.
4. Pak vezměte papír a pastelky a vytvořte diplom (se všemi náležitostmi: datum, místo, podpis, uděľuje se diplom za...) a pokuste se ze včerejšího spolužáka dne vybrat událost, kterou by bylo možné odměnit diplomem. Co se mu povedlo, v čem je úspěšný/á. Nezapomeňte na legraci a nadsázku. I když ocenění musí být autentické, ne lživé. Pak se všemi ovacemi diplom před celou třídou předejte.

5. Následuje reflexe

Reflexe, otázky: Rozebereme, co děti oceňovaly. Mlu-

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

víme o tom, jaké je to, když nás někdo ocení? Za co nás nejčastěji druzí chválí? Co doopravdy umíme? Bavilo tě víc, když jsi chválil druhé, nebo sis užil, když jiní chválili tebe? Považuješ toto ocenění za důležité, proč? Jak nám je, když jsme chváleni? Umíme přijímat pochvalu? Bylo obtížné hledat pozitiva druhého po rozhovoru?

Aktivita 2 „To mě na tobě zlobí“

Cíl: Nácvik přijatelné zpětné negativní vazby jako předpokladu pro fungující komunikaci. Konstruktivní kritika.

Doba trvání: 20 minut

Věk: od 12 let

Popis aktivity: **Zadání:** Budeme trénovat dovednost říct druhému, co nás na něm zlobí takovou formou, která nebude urážlivá. Zároveň slušné forma má daleko větší šanci na úspěch v tom smyslu, že dotyčný pozmění své chování.

1. Sedneme si s žáky do kruhu.
2. Jeden z vás začne, vstane a dojde k někomu. Stoupne si před něj a řekne: „Nic proti tobě nemám, ale zlobí mě na tobě, když...“ Ten si to vyslechne, nebude se obhajovat. Odpoví: „Jsem rád/a, že jsi mi to řekl/a. Zamyslím se nad tím.“ A potom si sám vybere někoho dalšího a celé se to opakuje.

3. Následuje reflexe.

Pozn.: Je důležité ohlídat formu a aby děti neobhajovaly své jednání. Aby sdělení byla klidná, aby se do techniky nepromítala agresivita skrytá ve třídě. Můžeme požádat děti, aby se snažili o neutrální citovou podbarvenost. Pokud technika sklouzne do odříkávání formalit, vstupme do procesu a zeptejme se na pocity dítěte.

Reflexe, otázky: Jak se vám to říkalo? Jak se vám poslouchalo? Slyšeli jste už od někoho, že by mu vadilo určité vaše chování? Co jste s tím udělali? Proč často

nerespektujeme, co nám druzí vytýkají? Co je to umění naslouchat? Je důležité se zamýšlet nad tím, co druhým na nás vadí? Soustředíme se na to, zda děti dozvěděly něco nového. Co s tím udělají, jak změní své chování.

IV. Sociometrické hry

Aktivita 1 „Obláčky“

Cíl: Sociometrická hra, která učí žáky přímo vyjadřovat své preference.

Doba trvání: 25 minut

Pomůcky: pracovní list se sedmi obláčky a sluncem

Popis aktivity:

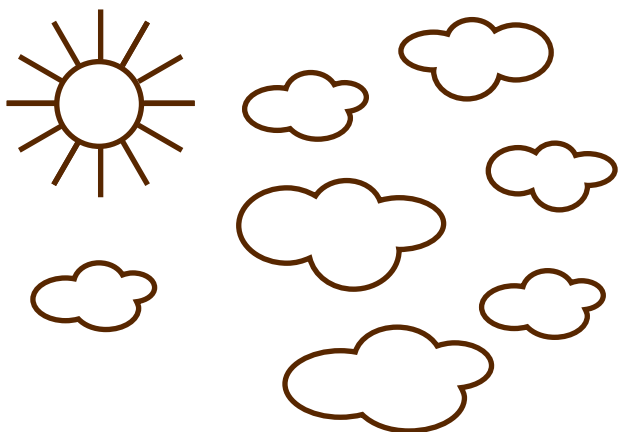
1. Žáci dostanou předtištěný list se sluncem a obláčky. Slunce jsou oni a mohou ho dokreslit (mladší) a napsat mezi paprsky své jméno.
2. Pak je vyzveme, aby se zamysleli, se kterými spolužáky by jim mohlo být na tom nebi hezky, koho by si na své nebe pozvali, s kým by se jim dobře plulo. Do každého obláčku umístí jednoho spolužáka.
3. Jakmile žáci vyplní svoje nebe, pak v kruhu postupně říkají: „Na své nebe jsem si pozval/a...“ a jmenují jednoho ze spolužáků. Ten si otočí svoje nebe a na druhou stranu udělá čárku (důležitá je otevřená informace). Takto proběhne všech sedm kol a žáci postupně zveřejní své preference. Poté musíme tyto pracovní listy vystavit v místnosti.

Reflexe, vytěžení ze hry: Děti se ptáme, co je překvapilo, komu činilo potíže napsat či říct, kdo je pro ně důležitý, komu se dobře poslouchalo, že je pozván, kdo cítí radost a kdo zklamání?

Pozn.: Děti se často ptají, zda mohou některý obláček nechat volný, nebo napsat někoho z jiné třídy. Na obě otázky odpovídáme ne. Také se může stát, že dopředu očekáváme, že některé z dětí nebude vybráno. Toto se

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

dá ošetřit dvěma způsoby. Buď hrajeme také a předpokládaného „outsidera“ vezmeme na své nebe, nebo instrukce rozšíříme: „Koho bys na své nebe chtěl, nebo u koho předpokládáš, že by mu tam bylo dobře?“

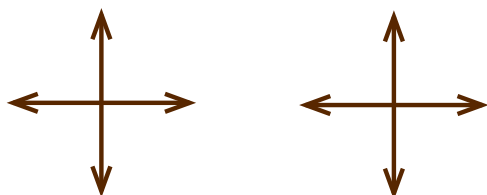
Aktivita 2 „Sociometrie“

Cíl: Rychlé vyjádření aktuálního stavu ve třídě, vhodná na počátek jakékoliv aktivity.

Doba trvání: 5-10 minut

Popis aktivity:

1. Vyzveme žáky, aby se zamysleli a řekli, jak se nyní cítí.
2. Nabídneme jim osový kříž, kdy nejprve vyspecifikujeme první osu. Volíme vlastnosti, které jsou dětem blízké a srozumitelné a mohou se snadno rozhodnout o „míře“ této vlastnosti, kterou právě prožívají.
3. Požádáme je, aby už neměnili svoji pozici vzhledem k ose, ale pouze aby se vychýlili do strany, tedy přidáme další osu, další protipólné vlastnosti. Děti tedy vytvoří čtyři kvadranty této vlastnosti.

Pozn.: Vytvořené kvadranty nám umožní rychlou orientaci buď v aktuálním stavu žáků, nebo v jejich životních postojích (podle volby os). Tím, že kvadranty vyspecifikujeme, dáme dětem zpětnou vazbu. Pozor na zlehčení, technika se pak míjí účinkem.

Reflexe, otázky: Komu se rozhodovalo snadno? Kdo dlouho váhal? Překvapilo vás rozestavení druhých? Cítíte se podobně jako ti, kteří stáli s vámi?

Pozn.: Sociometrie se dá použít prakticky na každé téma, pokud dobře zvolíme otázku. Jde o rychlé zjištění stavu, znalostí o problematice (Kdo z vás byl v chudé zemi tj. takové, kterou za chudou považoval?).

V. Hry týkající se rozpoznání předsudku a diskriminace, podobností a rozdílů mezi lidmi

Aktivita 1 „Mozaika předsudků“

(kulturně standardní přístup)

Cíl: Naučit žáky definovat předsudek, vyjmenovat a popsat různé typy předsudků

Doba trvání: 45 minut

Pomůcky: pracovní arch „Mozaika předsudků“ pro každého žáka

Popis aktivity:

1. Rozdělte žáky do dvojic.
2. Ve dvojicích vyplní pracovní archy. Kdyby nemohli přijít na žádné situace, pomozte jim příkladem.
3. Požádejte žáky, aby si vyměnili partnery, a tak utvořili nové dvojice.
4. V nových párech si žáci porovnávají odpovědi z pracovního listu.
5. Reflexe, diskuze

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Aktivita 2 „Co vidíte?“

Cíl: Odhalit způsob, jak média používají a zneužívají obrazový materiál. Uvědomit si, že výběr obrazů v médiích často vychází z předsudků a stereotypů a zpětně je upevňuje. Snaha informovat je často až na druhém místě za úsilím vyvolat emocionální reakce. Rozvíjet dovednosti kritické analýzy.

Doba trvání: 30 min

Počet účastníků: 6 a více

Pomůcky: 6 fotografií z novin a magazínů, každá nalepená na zvláštním listu papíru, 12 proužků papíru pro každého, tužky, lepidlo, špendlíky, samolepky k připevnění fotografií na tabuli, nástěnku nebo zeď

Popis aktivity:

1. Připevněte fotografie na tabuli.
2. Požádejte účastníky, aby si dobře prohlédli fotografie a ke každé z nich napsali na zvláštní proužky papíru 2 odlišné popisky - jeden pozitivní, druhý negativní.
3. Když jsou všichni hotovi, připevněte pod každou fotografii všechny negativní a pozitivní popisky.
4. Dejte všem účastníkům čas, aby si přečetli všechny popisky.
5. Závěrečná reflexe.

Reflexe, otázky: Povídejte si s účastníky o tom, co se dělo během aktivity a co se během ní mohli naučit. Kolik odlišných interpretací se sešlo k jednomu obrázku? U které fotografie se popisky nejvíce lišily? Když se různí lidé dívají na stejnou fotografii, vidí vždy totéž? Když čtete tisk, díváte se nejdříve na text, nebo na obrázky? Do jaké míry fotografie ukazují „pravdu“ a co se děje, když se na ně díváme?

Pozn.: Pokuste se najít takové fotografie, které umožňují co nejrozumnější interpretace. Např.: na obrázku romské osady z východního Slovenska lze

najít nepořádek, chudobu, špínu, ale lze na nich ocenit důmyslnost při budování obydlí, čistotu oděvu, šperky žen apod.

Aktivita 3 „Představení lidského druhu“

Cíl: Zamyslet se, co mají lidé na celém světě společného a v čem se liší.

Doba trvání: 60 min

Počet účastníků: max. 30

Popis aktivity: Představte si, že na vaši planetu přiletěli mimozemšťané. Chcete jim ve stručnosti představit člověka jako živočišný druh. Nezapomeňte, že ne všichni lidé vypadají stejně jako vy a dělají ty samé věci. V něčem jsou však lidé všude na světě stejní.

Žáci pracují ve skupině a snaží se vymyslet, jak by co nejzajímavěji představili lidský druh. U mladších je možné dát víc důraz na hru a použité prostředky vyjadřování přizpůsobit věku, konkrétní třídě nebo předmětu, ve kterém tuto hru hrajeme (scénka, písnička, koláž, plakát aj.). U starších žáků klademe důraz na to, aby se zamysleli nad tím, jaké znaky spojují všechny lidi na zeměkouli a naopak, co ze znaků, které jsou pro střeoevropany běžné neplatí jako všeobecný znak lidského druhu. Zamýšlení se může týkat tělesných znaků, potřeb lidí i toho, co člověka odlišuje od jiných živočišných druhů a jednotlivé lidi od sebe.

Aktivita 4 „Kupé“

Cíl: Rozvoj vnímání druhých lidí, rozvoj empatie, komunikačních dovedností zamýšlení se nad stereotypy.

Doba trvání: méně než 60 minut

Počet účastníků: lépe menší skupiny cca 12 žáků

Popis aktivity: Zadání: Jaké společníky si vyberete do kupé na dlouhou cestu? Účastníci hry mají za úkol

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

vybrat ze seznamu obecných lidských typů sedm jedinců, kteří jsou pro ně nepřijatelnější jako společníci na dlouhou cestu vlakem. Jde o kolektivní diskuzi, všichni účastníci hry se tedy musí shodnout na sedmi stejných osobách. Hru vede učitel, který je zároveň moderátorem.

Příklady možných cestujících: Rom z Ostravy - Francouz, který mluví pouze francouzsky - Rus vracující se z vězení - Ukrajinka z Kyjeva - výstředně nalíčená a oblečená dívka - student tmavé barvy pleti, který si čte ve skriptech - 2 fotbaloví fanoušci - paní z venkova - vozíčkář - feministka z Holandska - Afričanka prodávající výrobky z kůže - skinhead - prostitutka - Američan na výletě.

1. Vyberte dobrovolníky z řady žáků, kteří budou hrát cestující.
2. Požádejte žáky, aby si představili, že jedou vlakem na prázdniny a vejdou do prvního kupé, které se jim naskytne a kde je ještě volno.
3. Úkolem žáků bude vymyslet si podle zvyklostí, stereotypů a dojmu na první pohled o těchto cestujících příběh: co jsou zač, odkud jsou, jací jsou, atd.
4. Pak začnou hrát své role. Dají se spolu do řeči a cestující v kupé mají za úkol jim vysvětlit, kdo opravdu jsou, kam jedou a proč.
5. Závěrečná reflexe

Reflexe, otázky: Vedle koho by si sedli a proč, vedle koho by měli pocít bezpečí a naopak? Které charakteristiky cestujících měly vliv na jejich výběr? Jak se první dojem shodoval se skutečností apod.?

VI. Hry zaměřená na poznávání odlišných kultur, uprchlíci

Aktivita 1 „Jak říci, co chci, ale neublížit“

Rétorické cvičení, které vede k úvaze nad tím, jak vnímáme Čechy a Vietnamce.

Cíl: Uvědomění si, jak je složité hodnotit někoho jedním slovem či jednou větou. Naučení se formulovat sdělení pozitivním způsobem, zamýšlení se nad smyslem slušného chování. Žáci by měli pochopit, do jaké míry je náš popis světa ovlivněn naším subjektivním názorem a slovním vyjadřováním.

Doba trvání: 20 minut

Počet účastníků: 15-20

Pomůcky: tabule (flipchart), samolepící papírky, tužky

Popis aktivity:

1. Žáci se rozdělí do tří skupinek. Každý žák dostane jeden lepící papírek.
2. První skupinka zpracuje odpovědi na otázky: „Jací jsou Češi?“, zbylé dvě skupinky budou zpracovávat otázky: „Jací jsou Vietnamci?“ (V případě, že jsou ve třídě vietnamští žáci, píšou o Čechách.).
3. Učitel napíše na tabuli nadpisy „Češi“ a „Vietnamci“. Vybere papírky a nalepí je na tabuli pod příslušný nadpis.
4. Papírky pod jedním nadpisem přečte a u každého vyznačí, zda se žáci domnívají, že je výrok na papírku pozitivní či negativní.
5. Závěrečná reflexe.

Reflexe, námět na práci: Učitel prodiskutuje s žáky, zda souhlasí s výroky, které psali ostatní či ne a proč. Učitel vyhodnotí spolu se žáky, zda je více či méně negativních výroků u Čechů či u Vietnamců a jaký to má asi důvod. Namátkově vybere vhodné negativní výroky, zmíní se o pozitivním vyjadřování Vietnamců (viz níže

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

komentář). Žáci se pokusí přeformulovat své negativní výroky na pozitivní. Učitel rozebere se žáky, zda bylo pro ně těžší vymyslet negativní výrok či pozitivní formulaci. Pohovoří s nimi, kdy je a kdy není nutné používat negativní výroky a co mohou při komunikaci způsobit. Upozorní žáky, že se lidé mohou mnohdy vyjadřovat o Vietnamcích či Čechách velmi negativně, jaké to asi může způsobovat konflikty.

Komentáře: Ve Vietnamu je neslušné vyjadřovat na veřejnosti negativní emoce (vztek, rozčilení, únavu, kritiku, nelibost apod.). Negativní skutečnosti se dají vyjádřit ve společnosti také pomocí pozitivních, neutrálních či víceznačných slov.

Autor: Jiří Kocourek, vietnamista

Aktivita je převzata z příručky „S vietnamskými dětmi na českých školách“ (Kocourek, J., Pechová, E. Jinočany: Nakladatelství H&H Vyšehradská 2006.), je upravena podle aktivity z příručky My a ti druzí, příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole (Kocourek, J.: Multikulturní centrum Praha, doplňované vydání 2004).

Aktivita 2 „Příběhy z fotek“

Cíl: Uvědomění si rozdílů mezi životy lidí v různých státech a relativitu toho, co považujeme za normální, běžný život.

Doba trvání: 45 minut

Pomůcky: sada fotografií, buď z vlastních zdrojů anebo lze žákům zadat domácí úkol, aby sami přinesli fotografie vystříhané z novin či časopisů – „cizokrajné“, ale musí na nich být lidé a k nim popisky, co se na fotce děje, koho zobrazuje. Popisky, pak od fotek oddělíme, aby dětem nenapovídaly. Ideální je, když skupiny mají stejné fotky.

Popis aktivity:

1. Žáci se rozdělí do skupin a dostanou sadu fotografií.

2. Ve skupině mají za úkol vymyslet a sepsat příběh člověka/lidí z fotografie (čím se živí, kde žijí, zda mají děti, studovali, jak se jmenují) – představivosti se meze nekladou. Toto je třeba provést u všech fotografií. Po sepsání příběhů žáci seřadí fotografie od té, která podle nich zobrazuje nejchudší a která nejbohatší lidi.

3. Po skončení této práce každá skupina odprezentuje své příběhy zbytku třídy.

4. Závěrečná reflexe, diskuse.

Reflexe, otázky: Podle čeho jste k tomuto příběhu dospěli? Je reálný příběh, který vám ostatní skupiny odvyprávěly? Proč ano/ne? Podle čeho jste dospěli k tomuto seřazení? Souhlasíte s tímto seřazením? Proč ano/ne?

Na úplný závěr učitel přečte příběhy k fotkám a opět může následovat diskuse.

(Zdroj: ADRA)

Aktivita 3 „Batoh“

Cíl: Seznámení se s problematikou uprchlíků, zamyšlení nad tím, co uprchlíci podstupují.

Doba trvání: 20-60 minut (podle techniky zpracování)

Pomůcky: papír a psací, kreslicí potřeby nebo další podle techniky zpracování hry

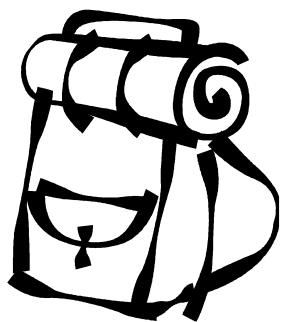
Popis aktivity:

1. Udělejte seznam věcí, které byste si vzali s sebou, kdybyste museli v rychlosti opustit domov. To, co si chcete vzít, se vám musí zároveň vejít do batohu, který unesete na zádech. Přibližně 20 kg.

2. Závěrečná reflexe, diskuse.

Reflexe, otázky: Co bylo lehké a co těžké? Na čem jsme se shodli všichni a co se lišilo? A proč? Co jsem oželel/a lehce a co těžce? Jaký jsem měl/a pocit? O čem to bylo?

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Pozn.: Zkuste skutečně reálně vyzkoušet, jak těžký je dvacetikilový batoh a co se do něj skutečně vejde.

[Zdroj: Czechkid]

Aktivita 4 „Člověk ze sáčku“

Cíl: Seznámení se, přijetí a pochopení kulturně podmíněného vnímání, různých úhlů pohledu, rozvoj tvořivosti, vnímání.

Doba trvání: 45 min

Počet účastníků: 12 a více

Pomůcky: sáček plný překvapení (pro každou skupinu tři až čtyř studentů), který může obsahovat např.: dva fixy různých barev, lepicí pásku, kousek provázku, několik kousků barevné vlny, modelínu či jinou modelovací hmotu, tři svorky na papír, dva balóčky, lepidlo, dva papírové pohárky, barevné papíry, nůžky, zbytky látek, knoflíky, kamínky a další různé přírodniny. Dále arch balicího papíru pro každou skupinu.

Popis aktivity:

1. Rozdejte do skupin „sáček plný překvapení“, a balicí papír.
2. Sdělte žákům, že mají za úkol vytvořit lidskou bytost, a to za pomoci věcí ze sáčku. Zobrazení může být realistické či abstraktní (starší žáky požádejte o zobrazení symbolické, abstraktní či zobrazení dojmu z člověka).

3. Vysvětlíte žákům, že by zobrazení mělo vystihnout více než jen fyzickou podobu člověka.
4. Po dokončení tvořivé části úkolu nechte jednotlivé skupiny prezentovat vlastní výtvořky a poskytnout vysvětlení.
5. Závěrečná reflexe, diskuse.

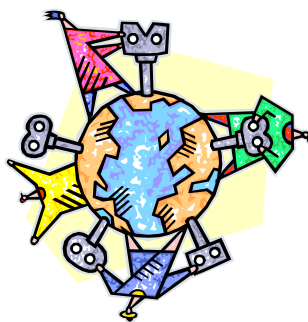
Diskuse: O rozdílech a společných rysech jednotlivých výtvořů. Postřehy studentů můžete případně zaznamenávat. Poté můžete studenty také seznámit s různými způsoby zobrazení člověka v umění a lidové tvorbě různých kulturních skupin – kulturně standardní přístup.

Obměna: Tuto aktivitu můžete použít pro různá témata (společenství lidí, naše země, planeta Země,...).

[Zdroj: Pike G., Selby D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 1. Portál: Praha, 2000]

VII. Námetky na aktivity, projekty týkající se interkulturní výchovy (IKV)

Aktivita 1 „Státy světa“

Žáci mohou vytvořit pracovní skupinu, každá bude mít „svůj“ stát a učitel dává skupinám různé úkoly, např.:

- vytváření velkého plakátu s informacemi o dané zemi
- vaření tradičních jídel

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

- společné shlednutí dokumentu popisujícího život v dané zemi
- ztvárnění nějakého příběhu z historie daného státu jako fotoseriál nebo komiks
- dramatické zpracování mytologie
- vytvoření plastické mapy státu z novin a škrubu

Učitel může vybíráním jednotlivých států doplnit aktuální probíranou látku ve škole.

(Zdroj: metodická příručka ke kampani „Každý jsme jiný, všichni rovnoprávní“)

Aktivita 2 „Neznámé tradice a zvyky“

(kulturně standardní přístup)

Cíl: Poznání kultury, zvyků, tradic, svátků a oslav jiných etnických skupin, národností.

Doba trvání: 45 minut nebo i celodenní aktivita/projekt (záleží na učiteli)

Pozn.: Vhodné, je-li ve třídě žák z jiné etnické skupiny nebo jiné národnosti (jestliže je, ale nechce, nenuťte jej), dobré je získat informace přímo od žáka, jeho rodiny, příslušném zastupitelství země nebo kulturním středisku v ČR.

Pomůcky: fotografie dokumentující oslavy z vybrané země, tradiční nástroje, nádoby, papírové doplňky, masky apod., charakteristická jídla nebo jiné ochutnávky

Popis aktivity:

1. V den oslav svátku země, ze které žák pochází, navodit atmosféru charakteristickou pro jeho zemi.
2. Pozvat rodiče a požádat je, aby připravili tradiční jídlo na ochutnání a seznámili třídu se zvyky a tradicemi.

Pozn.: Ve třídě, která chce fungovat na interkulturním principu, by se měly během roku vystřídat různé svátky a oslavy. Namátkou Vánoce a Chanuka v prosinci, vietnamský Nový rok v únoru. Třída je pokaždé jinak vyzdobená tematickými fotografiemi, žáci se naučí například písničku charakteristickou pro ten který svátek a zemi, můžeme vyprávět příběh, pohádku. Společná příprava oslavy (masek, lampiónů aj.) podporuje kohezi třídy a zároveň ukazuje, že různost patří k životu.

3. Závěrečná reflexe a diskuse. Práce s pracovním listem.

(Zdroj: Šišková, T.: Výchova k toleranci a proti rasismu. Praha: Portál, 1998)

Informace o svátcích, zvycích a tradicích najdete i na internetových stránkách:

- www.ukrajinci.cz (Ukrajinská iniciativa v ČR)
- www.klubhanoi.cz (Klub Hanoi)
- www.romove.radio.cz (Romové v České republice)
- www.kehilaprag.cz (Židovská obec Praha)
- www.islamweb.cz (Islámská nadace v Praze a Brně)

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

Aktivita 3 „Jak si hrají děti ve světě?“

Děti na celém světě si hrají hry, sice různé, ale každá z nich je zajímavá. Zde je několik dětských her z různých koutů světa. Pokud rozhodnete některou z her použít pro vaše žáky, je dobré říct si o zemi, ze které hra pochází. Popovídat si také o tom, jestli oni mají nějakou oblíbenou hru, kterou by doporučili dětem na celém světě. Také se můžete zamyslet nad tím, že někdy jsou si hry podobné těm, které známe, ačkoliv pocházejí z jiné země. Pokud máte mezi žáky dítě náležející k jiné etnické skupině, zeptejte se ho, zda zná nějakou hru, kterou by si všichni mohli zahrát (pokud nechce, nenuťte ho).

„Rychlé ruce“ (Korea)

Počet hráčů neomezen

Hráči sedí v kruhu. Jeden z nich je vybrán jako vedoucí a zakryje si rukama obě uši. Hráč nalevo od vedoucího si zakryje pravou rukou pravé ucho. Hráč nalevo od vedoucího si zakryje levou rukou levé ucho. Vedoucí si odkryje obě uši a ukáže na někoho dalšího v kruhu. Ten si zakryje obě uši a opět hráč po levé straně zakryje levé ucho levou rukou a hráč po pravé straně pravou rukou pravé ucho. A hra pokračuje – vedoucí zvolí z kruhu dalšího – co nejrychleji. Ten hráč, který reaguje pomalu nebo dělá chyby, vypadává. Vítězem se stává poslední.

„Kimova hra“ (Bangladéš)

Pomůcky: podnos a 20-30 různých malých předmětů, šátek

Vedoucí položí na podnos připravené předměty tak, aby je každý dobře viděl. Všichni si je pozorně prohlíží 2-3 minuty. Potom je vedoucí překryje šátkem nebo vynesce z místnosti. V určitém čase se všichni snaží vybavit si a zapsat co nejvíc předmětů, které byly na podnose. Vyhrává ten, kdo si vzpomene na nejvíce předmětů.

„Na barvy“ (Mauritius)

Pomůcky: hodně různobarevných předmětů

Položíme předměty na stůl anebo na zem. Losem určíme, kdo bude v prvním kole „ředitel“. Hráči se postaví do kruhu, několik metrů od předmětů a ředitel si stoupne doprostřed a řekne: „Myslím, myslím barvu...“. Na to se ostatní sborem zeptají: „A kterou?...“. Jakmile odpoví, hráči se rozběhnou k předmětům a snaží se vybrat si věc příslušné barvy a utíkají nazpět. Kdo se vrátí s prázdnými rukama, vypadává ze hry. Vítězem a tím pádem i „ředitelem“ další hry je hráč, který zůstane ve hře jako poslední.

Pozn.: Tato hra připomíná českou hru „Čáp ztratil čepičku...“

„Dort“ (Libérie)

Pomůcky: křída nebo klacík

Nakreslíme si kruh a vodorovnou čarou ho rozdělíme na 4 stejně velké díly „dortu“. Cílem hry je dvacetkrát za sebou skočit snožmo z jednoho dílu do druhého. A to bez jakéhokoliv přerušení či překročení čáry. Když se tak stane, přijde na řadu další hráč. Hra může být i obtížnější, např.: po pěti skocích po směru hodinových ručiček následuje pět skoků proti směru hodinových ručiček. Po nich následuje pět skoků po pravé noze apod. Variant je mnoho. Důležité je dodržovat pravidla. Pozn.: Tato hra připomíná nám známého „Panáka“

„Šimon řekl...“ (Panama)

Hráči se postaví do kruhu tak, aby na sebe viděli. Jeden z hráčů převezme úlohu dirigenta hry. Dává ostatním všelijaké snadné i nesnadné příkazy, např.: „Šimon řekl, podrbej se levou nohou nebo pohni špičkou nosu!“ Pokaždé, když se ozve povel začínající slovy „Šimon řekl...“ hráči jej musí ignorovat. Kdo se pohne, vypadává ze hry. Vtip je v tom, že dirigent vykonává příkazy stejně s hráči, ale reaguje i na ty, které jsou uvedeny slovy: „Šimon řekl...“ Hra mívá značný spád. Kdo zbude v kole jako poslední, vyhrává a v dalším kole diriguje ostatní.

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

„Klenot“ (Španělsko)

Pomůcky: prstýnek, mince, knoflík

Hráči si sednou do kruhu na zem a natáhnou vpřed ruce se sepjatými dlaněmi. Jeden z hráčů si stoupne doprostřed kruhu, skrývá v ruce „klenot“ a přechází od jednoho hráče k druhému. U každého předstírá, jako by mu dával klenot. A to tak, že rukama opatrně projede mezi jeho dlaněmi. Přitom jednomu z hráčů nechá skutečně nenápadně vklouznout předmět do dlaní. Ostatní přitom zpívají nebo odříkávají nějaké rozpočítávkou. Když hráč „obdaruje“ celý kruh, zeptá se některého z hráčů, kde je ukrytý klenot. Když tázaný odpoví správně, nastoupí doprostřed a hra začíná znovu. Pokud neuhodne, tak do středu nastupuje majitel klenotu.

Pozn.: Tato hra je velmi podobná hře „Mlsná koza“

(Zdroj: ADRA, metodická příručka ke kampani „Každý jsme jiný, všichni rovnoprávní“)

Teorie, ze které aktivity vycházejí

CO JE TO IKV?

Příprava na politickou, sociální a ekonomickou realitu, kterou žáci buď prožívají anebo budou prožívat v kontaktu s kulturně odlišnými lidmi. IKV se snaží pomocí vzdělávání předat žákům dovednost chápat a respektovat jiné kultury než svou vlastní, nehledět na odlišnost jako na zdroj konfliktu, ale jako na příležitost k vlastnímu obohacení. IKV otvírá žákům cestu ke kulturní rozmanitosti, vede je k jejímu respektování.

V současnosti je náročné reflektovat a chápat svět. Existují dva základní typy reakcí na skutečnost dějící se okolo nás. První z reakcí je odmítnutí pluralitního světa a všech jeho projevů. Snaha vytvořit si to „své“ přesvědčení, svou neomylnou pravdu. Tato reakce je pochopitelná – dává jistotu, nenutí přemýšlet, neznámé naopak vyvolává nejistotu. Zároveň ale tato reakce je krabičkou, vězením, do které se takto reagující uzavře.

Druhým možným typem reakce je přijetí pluralitního světa jako faktu. Jsem ochoten naslouchat, tázat se, kriticky myslet, přehodnocovat a vytvářet si vlastní názor. Tedy jinými slovy vnímat, rozvíjet se, učit se.

CÍLE IKV

Cílem IKV je naučit žáky vstřícnému postoji k sociokulturní odlišnosti, naučit je ochotě účastnit se rozvoje sociokulturně pluralitní společnosti, naučit je schopnosti orientace v této společnosti.

Kognitivní cíle jsou většinu definovány jako trénink kritického a pluralitního uvažování a zároveň informování o jednotlivých kulturních skupinách a kulturách.

Na úrovni afektivního cíle existuje snaha dosáhnout podpory vlastní identity a pozitivního pohledu na sebe sama v kombinaci s citlivostí na odlišnosti. Toho lze nejlépe dosahovat interakcí a její reflexí.

Konečně na behaviorální úrovni je kladen velký důraz především na rovné zacházení a schopnost porozumět situacím, kdy se setkáváme s kulturními rozdíly. Žák má toleranci a respekt k odlišnostem. Je schopen osobní angažovanosti, podílí se na řešení konfliktů vzniklých odlišností. (Zdroj: Czechkid)

ETAPY IKV

Vzdělávání je dlouhodobý proces a jinak tomu není ani u IKV. Ideální je, projde-li žák osobnostní proměnou.

V první etapě se žáci snaží pochopit, že naše reakce na svět je pouze jednou z mnoha možných.

V etapě druhé se učí porozumět světu a pochopit, že v rozmanitosti je dynamika a izolace kultury znamená její stagnaci. Také to, že část světa, ve které žijeme, je jen malý kousek a většina obyvatel planety pohlíží na svět jinak než my.

V etapě třetí se žáci seznamují s odlišnou realitou, s jinými náhledy na svět. Přemýšlí o tom a snaží se pochopit, jak si tvoříme náhled na okolní svět, jak je

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

tento náhled ovlivněn naší předchozí zkušeností, médií. Žáci hledají odpověď na otázku, proč jsou jiné kultury často chápány negativně. Poznávají, že každá kultura má svá pozitiva i negativa.

V etapě čtvrté se žáci učí chápat rozmanitost jako pozitivní jev, obohacení jejich osobnosti i jejich kultury.

METODY IKV

V metodách, které se používají v IKV je kladen důraz na interakci mezi žákem a učitelem a také mezi žákem a žákem. Základním principem je zdvořilost, efektivní komunikace, smysluplná diskuze, konstruktivní spolupráce a kritické myšlení.

1. Diskuze
2. Brainstorming
3. Skupinové vyučování
4. Simulační hry a dramatizace
5. Projektové vyučování

OBECNÉ ZÁSADY INTERAKTIVNÍ VÝUKY

1. Podporuje a probouzí tvůrčí atmosféru, důvěru
2. Začínáme se známým a přitažlivým tématem
3. Pracujeme se stručně a jasně zadanými úkoly
4. Dáváme žákům prostor po sebevyjádření
5. Pracujeme s konfliktem
6. Hodnotíme aktivity

JAK UČIT IKV?

Nestačí předávat informace, ale je třeba pracovat na rozvoji dovedností a změně postojů.

Zásady

1. Určete si na počátku smysl a zamýšlené výsledky interakce
2. Domluvte se s žáky
3. Nevybočujte z domluveného

4. Neposuzujte a neodsuzujte
5. Vytvořte spojení, vztah
6. Pokládejte otázky s otevřeným koncem, nemějte dopředu připravenou „správnou“ odpověď
7. Buďte ochotní nevědět, jste partnerem, ne odborníkem
8. Oceňujte své žáky, chvalte je
9. Hledejte otázky, které vyplývají z předchozího tvrzení
10. Nevíte-li co dělat, vraťte se k účelu interakce nebo k tomu, co žák považuje za potřebné

(Zdroj: Canfield, J., Siccone, F.: Hry pro výchovu k odpovědnosti a sebedůvěře. Praha: Portál, 1998)

INTERAKTIVNÍ HODINA

(evokace, uvědomění, reflexe)

1. Evokace: zjišťujeme, co žák zná o problému, hledáme předchozí zkušenosti, znalosti, které pomohou pochopit nové a zařadit si je. Jednou z metod, kterou lze použít je brainstorming.
2. Uvědomění: vlastní přínos informací, objevování nového, předání informací. Je možné požit mnoho metod., např.: práci s textem – kritické myšlení, diskusní techniky, dramatizace a simulace atp.
3. Reflexe: shrnutí, co nového se žáci naučili. Neshrnuje učitel, ale žáci. I zde je možné použít mnoho metod, např.: brainstorming a porovnání s počátečním stavem, diskuze (o čem to bylo?), pětílistek, metoda volného psaní. Důležité je reflexi neopomíjet a věnovat jí dostatek času.

Další možností, jak vystavět interaktivní hodinu je využít „gestalt cyklu“.

INTERKULTURNÍ TŘÍDA A ŠKOLA

GESTALT CYKLUS

Gestalt pedagogika respektuje skupinovou dynamiku.

V Gestaltu jde o kontakt. Cílem pedagogického snažení je navázání kontaktu, spontánní reakce na lidi okolo a vycházení z prožitku. Gestalt pedagogika vypracovala gestalt cyklus, který odráží jednotlivé děje ve skupině. Tedy co se ve skupině má odehrát ke všeobecné spokojenosti a respektování zásad skupinové dynamiky.

- Stimul – navození chuti pracovat, většinou otázka, aby měli žáci se možnost nad tématem zamyslet.
- Uvědomění si – jde o to koncentrovat se, navodit téma, dát žákům orientaci, jak se bude pracovat.
- Energie – chuť žáků pustit se do samotné akce, shoda na tom, že se bude pracovat na tomto tématu a tímto způsobem.
- Akce – samotné cvičení nebo aktivita.
- Kontakt – většinou probíhá při reflexi, mezi žáky a učitelem/učitelkou a žáky, vztažení témat na sebe sama, sdílení obsahu a prožitků.
- Ukončení – vytvořit podmínky, aby ke konci mohlo dojít k – rituál, reflexe, ohlédnutí...
- Stažení se – samotné ukončení práce.

[Zdroj: Dana Moree, lektorské dovednosti]

JAK PŘIPRAVIT HODINU SMĚŘUJÍCÍ K IKV?

1. Výběr tématu hodiny
2. Proč? Argumenty, které žáky přesvědčí o nutnosti tématu, na základě argumentů formulovat cíl hodiny.
3. Co? Co se mají žáci naučit, vybrat to nejpodstatnější, pokusit se provázat s probíranou látkou.
4. Komu? Každá třída je jiná...
5. Jak? Scénář hodiny rozdělit do tří fází (viz. výše; najít vhodné metody, které podporují cíle)

6. Jak ověřit cíle? Cíle hodiny jsou kritériem hodnocení, reflexe...

[Zdroj: Projekt Varianty; www.varianty.cz]

Multikulturní výchova x Interkulturní výchova x Transkulturní výchova

V literatuře týkající se vzdělávání v oblasti interkulturní výchovy se často setkáváme i s termíny multikulturní výchova a transkulturní výchova. Jak je to tedy s nimi? V čem se liší?

Cílem multikulturní výchovy, jinak také kulturně standardní výchovy, je poznání odlišných skupin. Vychází z předpokladu, že příslušník určité skupiny/národa/státu má vlastnosti/chování pro tuto skupinu/národ/stát typické. A tyto jsou dány právě rozdílnou kulturou.

Interkulturní výchova se věnuje tomu, jak spolu rozdílné skupiny mohou žít.

Transkulturní přístup vychází z myšlenky nehledat to, co nás rozděluje, ale naopak hledat to, co nás spojuje. Dívat se na člověka jako na lidskou bytost v jeho komplexnosti. Kdy nositelem kultury není skupina/národ/stát, ale jedinec. Transkulturní výchova si klade za cíl zvýšit schopnost jednotlivce žít společně s ostatními lidmi.

[Zdroj: Projekt Otevřená škola: Interkulturní vzdělávání pro sociální spravedlnost, MKC Praha]

Autorka metodiky: Kateřina Čepková (2008)